

№ 151 (25637)

РÆСТДЗВИНАД

Газет цæуын райдытæ 1923 азы 14 мартыйы — газетæ издаётся с 14 марта 1923 года

2022 азы 20 август — майрæмы мæйы 20 бон, сабат

Аргъ 10 сомæ

КАЭСУТ НОМЫРЫ:

2 ЭКОЛОГИ
Дзæуджыхъæу — сыгъдæгдæртæй иу

3 "СТЫР НЫХАС"
Нытуан Ирыстоны адæммæ

4 СПОРТИВОН ФИДИУÆГ
"Лидер" суыздæн раззагдæр

Фембæлд

Æмгуыстадмæ цæттæ сты

РЦИ-Аланийы Сæргълæууæг Сергей МЕНЯЙЛОЙÆН кусæг фембæлд уыд амалхъомæды патриотизмы рæзты ассоциаци "Аванти"-йы президент Рахман ЯНСУКОВИМÆ.

Амалхъомты ассоциацийы разамонæг радзырдта сæ куысты тыххæй. Уæрæсейы æнтыстджынæй кусты 8 азы дæргы, æххуыс кæны чысыл æмæ рæстæм-бис амалхъомтæн, зондамонæн проектæ цæттæ кæны амалхъомтæн æмæ раздзогтæн. Афтæмæй сæм фæзынд бизнес-клуб.

Рахман Янсуков куыд фехъусын кодта, афтæмæй ассоциацийы уæнгтæ цæттæ сты Цæгат Ирыстоны-мæ æмгуыстадмæ. Уый Сергей Меньяйлоуы базонгæ кодта медицинон кусæндæтты комплексон ифтонгадимæ, информацион технологитимæ, транспортон проекттимæ æмæ æндæр хуыддæгтæ.

Республикайы разамонæг куыд бафиппайдта, афтæмæй нысантæ зæрдæмæдзæуæг сты, РЦИ-Аланийы социалон-экономикон фарстаты пайдæ æрхæс-сынхъом сты. "Мах проекттæ лæмбынæг раиртас-дзыстæм, уый фæстæ, æвæццæгæн, дарддæры æм-гуыстадмæ ахуыды кæндзыстæм", — фæбæрæг кодта республикайы Сæргълæууæг.

Ассоциацийы президент ма Сергей Меньяйлоуæн фехъусын кодта хуыддæджы фæндон, цæмæй Мæскуыйы "Аванти"-йы фæзы амалхъомтимæ фем-бæла. Уымæй дарддæр хъавынд сентябры Иугонд Араббаг Эмиратты дунеон инвестицион форум сара-зын. Уырдаг дæр хуынд æрцыд РЦИ-Аланийы Сæргълæууæг.

Ассоциаци "Аванти"-йы фæзы амалхъомтимæ фембæлд саразын тыххæй фæндон æрвыст æрцыд РЦИ-Аланийы Хицауады Сæрдары хæдивæг — Уæрæсейы Президенты цур Цæгат Ирыстоны Æх-хæстбарджын Минæвар Игорь Барсковмæ. Ассо-циаци конд æрцыд амалхъомты интерестæ бахъæхъæныны нысанимæ. Ома, бизнес-патри-отизмы архайæг адæмы сæрыл дурæ.

Уый тыххæй фехъусын кодта РЦИ-Аланийы Сæргълæууæджы æмæ Хицауады пресс-службæ.

Нæ уацхæссæг

Конкурс

Уæлахиздзаутæ — Дигора æмæ Беслæн

Цæгат Ирыстоны горæттæ Дигора æмæ Беслæн систы Æппæтуæрæсеон конкурсы уæ-лахиздзаутæ. Сæ цæрджытæн 2023-2024 азы хорз фадæттæ саразынмæ кæй хъавынд, уый тыххæй балæвардтой сæ проекттæ.

Уыцы уæлахизы фæрцы Дигора æмæ Беслæн райс-дзысты гранттæ 70 милуан сомæ æмæ 85 милуан сомæ. Чысыл горæттæ æмæ историон цæрæнбынæттæ фору-мы уый тыххæй фехъусын кодта Уæрæсейы Хицауады Сæрдар Михаил Мишустин.

Иннæ аз фæрæзтæ федералон бюджетæй æрвыст æрцæудзысты æхсæнадон фæзуæттæм базиныны нысанимæ. Æппæтуæрæсеон конкурсы сæйраг хæс у зæрдæмæдзæуæг горæтæг фæзуæттæ саразын. Уыдо-ны фæрцы царды хæрзхæддзинад фæбæрзонддæр уыдзæн, фылдæр адæм æфдзæн горæттæм, лæггæд-тæ дæр уæрæхдæр кæндзысты.

РЦИ-Аланийы Хицауады Сæрдар Дзанайты Барис куыд загъта, афтæмæй уæлахиздзаутæн арфæ кæны. "Уый стыр хорздзинад у, грантты фæрцы фæзуæттæ сфæлгонгæнæн ис, зæрдæмæдзæуæгдæр фæуы-дзысты, хорз фадæттæ дзы фæзындзæн. Конкурсы архайгæйæ, гранттæ райстой нæ иннæ горæттæ дæр: Мæздæг, Алагир, Æрыдон, ныр та Дигора æмæ Беслæн размæ рацудысты", — фæбæрæг кодта Дзанайты-фырт.

Хуыздæр горæтæг уавæрты Æппæтуæрæсеон кон-курс арæст цæуы 2018 азæй фæстæмæ. Цæрджытæ æмæ горæтæг разамынд бастдзинæдтæ уый фæрцы фидардæр кæнынц. Цæрджыты фылдæр хай кæй фарс рахæцой, уыцы проект ис конкурсмæ арвитæн.

РЦИ-Аланийы Сæргълæууæджы æмæ Хицауады пресс-службæ

Дунеон форум

"Æфсад-2022": Уæрæсейы фидар уарт — йæ Гæрзифтонг тыхтæ

Цæгат Ирыстоны байгом æфсæддон-техни-кон форум, йæ фæлгæты арæст æрцудысты æфсæддон æмæ культурон мадзæлттæ.

фæлгæты, не 'фсæддон-тæ донбассæгтимæ кад-джынай хъахъхъæнынд сæ Фыдыбæстæ, уымæ,

Донецкы æмæ Луганскы æназым адæмы дæр. Равдысты базонгæ уы-дзыстут æфсæддон техни-кайы ногдæр хуызæг-тимæ, Фыдыбæстæйы стыр хæсты азты хæцæн-гæртæ, нырыккон æх-сæнгæртæ æмæ æф-сæддон дзаумæттæ, æндæр бæстæты наци-оналистты къорды æмæ Украинæйы æфсæддон тыхтимæ дæр, — загъта Игорь Гвозденко.

Форумы сæйрагдæр хай Мæскуыйы фæз "Патриот"-ы байгом кодта нæ бæстæйы Президент Владимир Путин. Уый йæ ныхасы фæнысан кодта, Уæрæсейы æфсад кæдфæнды дæр кæй æр-лæууы тохы быдыры йæ бæстæйы сæраппонд, уымæ, сæрибардзинад фæхæссы иннæ адæмтæн дæр.

— Абон, Сæрмагонд операциы фæлгæты, не 'фсæддонтæ æххæст кæ-нынц сæ хæстон хæс. Тох кæнынц фашизм æмæ на-ционализмæ, сæ рæст-тæджы нæ хистæртæ цы нæ сарæзтой кæронмæ, ууыл архайынд. Хæст у æвирхъау хабар, фæлæ æз зонин, Ирыстон фæл-дæр Уæрæсейы фылдæр адæм разы кæй сты нæ Президенты уынафæ-имæ æмæ кæй балæу-уыдысты йæ фарсмæ. Ал-цы æнцон нæу, хæсты та уымæй уæлдай. Фæнды мæ, цæмæй сыхам фенат, не 'фсад цавæр техникон æмвæзæдмæ схызт, уый. Чидæриддæр нæ лæппу-ты фарсмæ зæрдæйæ лæууы, уыдонæн зæгъын бузныг, — загъта Цæгат Ирыстоны Сæргълæууæг Сергей Меньяло.

Сергей Меньяло Игорь Гвозденкоимæ æрхасты-ты æфсæддон-техникон равдыстæ. Мобилон му-зейы базонгæ сты Фы-дыбæстæйы стыр хæсты азты хæцæнгæртимæ, уымæ, музейы равды-стой, Сæрмагонд опера-цийы рæстæг цы æхсæн-гæртæ дæрæнгонд æр-цыдысты, уыдон дæр. Уы-мæй уæлдай, армукайы фæдтой Цæгат Ирыстоны куыстуæтты продукци.

Мадзалы уыздыты æх-сæн уыдысты Донбассæй æрбалидзджытæ — Еле-нæ Самойленко æмæ Наталья Жовба. Уыдон загътой бузныджы ны-хæстæ.

Культурон программæ хъæздыг уыд кæфтытæ, зарджытæ æмæ æндæр аивадон мадзæлттæй. Байгом дзы кодтой 58-æм æфсады спортивон коми-теты фæз.

ГОБОЗТЫ Агуындæ
Къамтæ саста
ХЪАЙЫРТЫ Дианæ

58-æм æфсады коман-дæгæнæджы хæстæ рæст-тæгæмæ æххæстгæнæг Игорь Гвозденко ар-фæйы ныхæсты фæстæ радзырдта уызджытæн, равдысты цавæр хæстон техникæ ис, уый тыххæй.

— Мах ацы æфсæддон-техникон форум гом кæ-нæм цыппæрæм хатт. Фæстаг рæстæджы ма-дзæл равдысты йæ аха-дындынад нæ бæстæ бахъæхъæныны куысты. Мах сæрбæрзонд стæм нæ флот, не 'фсад æмæ нæ бæстæ хъахъхъæн-джытæй. Уыдон кæддæ-риддæр хастой сабырдзи-над æндæр бæстæты адæмтæн дæр. Абон, Сæрмагонд операциы

22 августа — Паддзахадон тырысайы бон

Арфæ

Зынарг æмбæстæгтæ!

Зæрдæбынæй уын Уæрæсейы Федерацийы Пад-дзахадон тырысайы бон тыххæй арфæ кæнын!

Ацы бæрæгбон баст у бæстæйы æртæхуызон ты-рысайæ, уый у хæдбардзинады æнæфæхицæнгæн-гæ нысан, йæ историон фæндаджы кад, Уæрæсейы бирæнацион адæмы хæстон æмæ фæллойадон хъæ-батырдзинæдтæ æвдисæг.

Куыд раздæр, афтæ ныр дæр нæ бæстæйы национ интересыл æууæндæм, нæ Цытджын паддзахады хуыздæр бындуртæ фылдæр кæнæм, хъахъхъæнæм сæ. Адæттæм сæ кæстæртæм, цæмæй сæ уыдон дæр сæрыстыр уой, уарзтой сæ, уый тыххæй. Скъо-лайы ног традици — ахуырады къуыри Уæрæсейы ты-рыса хæрдмæ сисын æмæ гимн азарынаг райдайын дæр сывæллæттæн сæ граждæйнаг бæрзондзинад æмæ патриотизмы рæзтыл фæбæрæг уыдзæн.

Зындгонд фыссæг Константин Паустовскийы ны-хæстæ: "Æнæ зæрдæйæ цæрæн куыд нæй, афтæ æнæ Фыдыбæстæйæ дæр" раст сты. Тырыса, герб æмæ гимн та сты нæ Фыдыбæстæйы сæйрагдæр æмæ æнæфæхицæнгæнæг æвдисæндæртæ.

Бæрæгбон хорзæх уæ уæд, республикайы зы-нарг цæрджытæ! Уæ бакуйст æмæ профессионал гæн-тыстдзинæдтæ нæ бæстæйы сæраппонд конд цæ-уæнт! Æнæниз, амонджын, алы хæртæй хайджын ут!

Алексей МАЧНЕВ,
Республика Цæгат Ирыстон-
Аланийы Парламенты Сæрдар

Газы хæдзарæд

Бындурон цалцæг

Газуарæн станцæ "Владикавказ Южная"-йы фæрцы газæй Дзæуджыхъæу чи ифтонг кæны æмæ 1973 азы кусты чи райдыдта, компани "Газпром газораспределение Владикавказ" ахам газуадзæн-тæй иу бындуронæй цалцæг кæны.

Специалисттæ объектты техникон уавæр рæстæгæй-рæстæгæм раиртасынд, фæстагмæ æххæстгонд ирта-зынады бæрæггæнæнтæм гæсгæ та рахастæуыд газу-адзæн бындуронæй сцалцæг кæныны тыххæй уынафæ.

Ныридæгæн баивинаг километрæй фылдæр газу-адзæн хæтæлтæй 700 метры дæргæн хæтæлтæ ногтæй ивд æрцудысты, æмæ афтæмæй газæй дзæуджыхъæу-кæгты æнайипп ифтонгады кæлхæн фæуæлдæр уыдзæн.

Ацы аз "Газпром газораспределение Владикавказ" æппæт республикайы чысыл хуагæй 10 километры дæргæн газуадзæн хæтæлтæ бындуронæй сцалцæг кæнынмæ хъавы. Хъармгæнæн афоны райдайæнмæ баихсийæг хæтæлтæ ногтæй байвдысты.

Нæ уацхæссæг

Дзырды фарн

Рох мæ нæ кæны
мæ райгуырæн бæстæ.

ПОКАЖЫ АИХАН

Хъуыддаджы балц

Агуыридурадзæн завод "Литос-К"-йы архайд

Республика Цæгат Ирыстон-Аланийы Сæргълаууæг Сергей МЕНЯЙЛО базонгæ Дæуджыхъæуы агуыридурадзæн завод "Литос-К"-йы продукцимæ.

Федта куыстадон фæзтæ, равдыстой йын, æддаг цъарæн хъæугæ дур технологон æгъдауæй цæттæгонд куыд цæуы, уый. Цæгат Ирыстоны ныртæккæ тынг бирæ аразынд, уыдонимæ — социалон ахадындзинадимæ объекттæ. Аразæн дур ла-

продукцимæ. Агуыридурадзæн заводтæ та куджыты нымæц фæфылдæр кæнын хъæуы. Афтæмæй рæхиздысты æххæст куыстадон хъомысмæ.

Завод "Литос-К" уадзы æддаг къултæн бæзгæ агуыридурад, пайдæ кæнынц сæрмагонд технологийæ. Сæ хомаджы сæйраг хай у доломит, проектмæ гæсгæ мæймæ хуымæ уадзтой 1,5 милуан дуры. Завод ныртæккæ кусы иу рады, азмæ хъавынд продукци 15 милуан иуæдджы уадзын, сæ куыстад рапархат кæнын.

сынц æндæр регионтæй, кæд нæхи уагъд продукцийæн йæ хæрзхæддзинадмæ аиппытæ æрхæссæн нæй, уæддæр. Сергей МЕНЯЙЛО куыд бафиппайдта, афтæмæй егъау аразæг компаниы æргом раздахын хъæуы бынæттон

РЦИ-Аланийы Сæргълаууæджы æмæ Хицауады пресс-службæ

Ирон æхсæнады

Ног сæрдар

ХУЫБЫЛТЫ Георги ессис Казахстаны цæргæ ирон адамы æхсæнады ног сæрдар.

Æрæджы арæст хъуыддаджы фембæлды рæстæг республикæйы национ политикæйы министри фыццаг хæдивæг Андрей Бессонов æмæ Хуыбылы-фырт фидæны æмгуыстады фарстатыл æрныхас кодтой.

Казахстаны ирон диаспорæ "Алан" архайы ирон адамы культурон хæзнатæ бахъахъхъæнын æмæ æппæтнацион иудзинад пархат кæнынц.

Раздæр разамонæг Фатимæ Биркле дардæр кусдзæн æхсæнады кадджы уæнгæй.

Уымæй уæлдай, фембæлды архайдтой Цæгат Ирыстоны национ политикæйы министри хæдивæг Къуымæллæгаты Олег æмæ дунеон æхсæнадон змæлд "Иры Стыр Ныхас"-ы сæрдары хæстæ æххæстæнгæг Еналдыты Хъазыбег.

Нæ уацхæссæг

Цæстдард

Ноздджын хæдтулгæскъæраг

Кировы районы прокуратурæ 34-аздæд ногираг нæлгоймагыл арæст уголовон хъуыддаджы паддзахадон зылынкæнынадыл сразы.

Ацы адæймаджы ахосджын кæнынц Уголовон кодексон 264.1-æм статьяы 2-æм хайы ("Расыгæй хæдтулгæ скъæрыны тыххæй амæй размæ тæрхонгонд кæмæн уыд, ахæм адæймаг ногæй фыдракæнд саразта") амынд фыдракæнд саразынæй.

Тæрхондон æмбырды куыд бавдыстæуыд, афтæмæй фарон ноябры амынд нæлгоймаг расыгдзинады æвдисæнтимæ кæй скъæрдта, автоинспектортæ уыцы хæдтулгæ баурæдтой æмæ транспортон фæрæз скъæрыны хъуыддагæй нæлгоймаджы фæиппæрд кодтой. Нæлгоймаг расыгдзинады уавæры фæдыл медицинон иртасынад ацæуыны тыххæй пæлицийы куджыты законны домæн сæххæст кæнынц не сразы. Уымæ, æндæразы августæй ивгъуыд азы октябры

онг нæлгоймагæй амынд фыдракæндтæ саразыны тыххæй дыууæ хатты уголовон бæрнондзинад бадомдтой.

Паддзахадон зылынгæнджы хъуыды нымæйгæйæ, тæрхондон законхалæгæн рахаста 1,5 азы дæргыты колони-поселенийы фæбдыны тæрхон. Уымæй уæлдай, нæлгоймаджы 3,5 азы æмгъуыдмæ транспортон фæрæзтæ скъæрыны барей фæцух кодтой.

Тæрхон йæ законон тыхы нæма бацъд.

РЦИ-Аланийы Прокуратурæйы пресс-службæ

Нысантæ

Ныхас — дарддæры куыстыл

Республика Цæгат Ирыстон-Аланийы Сæргълаууæг Сергей МЕНЯЙЛО-ЙЕН кусæг фембæлд уыд Туризмæ комитеты сардарæй æрæджы нысангонд ДЗÆРÆХОХТЫ Ацæмæзимæ. Ныхас рауад дарддæры кустыл.

Фæбæраг кодтой туристон инфраструктурæйы æмæ ног маршрутты рæст, къабазæн æххуысы, иугонд национ туристон оператор саразыны нысантæ.

Сæргълаууæг куыд бафиппайдта, афтæмæй регионы рæзты рахæцæнтæ бæрæг сты, уымæ гæсгæ сæйрагдæр у нæ æрдзон æмæ историон фенинæгтæ, туристон маршруттæ æвдисын. "Нæ цæрджыты æмæ уаджыты æргом хуымæ раздахæм æдæс æмæ фадатджын фæллауагдæмæ", — фæбæраг кодта Сæргълаууæг.

Дзæрæхохты Ацæмæз Сæргълаууæгæн йæ æууæнчы тыххæй бузныг загъта, туристон къабазы рæзты тыххæй ахадгæ куыстмæ цæттæ кæй у, уый бацамыдта.

Уый тыххæй фехъусын кодта РЦИ-Аланийы Сæргълаууæджы æмæ Хицауады пресс-службæ.

Нæ уацхæссæг

Æвзæрстытæ-2022

Регистрацийы бæрæггæнæнтыл æрдыргътой

Республика Цæгат Ирыстон-Аланийы æвзæрстытæ контролгæнæг Æхсæнадон штаб дардæр мониторинг кæны æвзæрæн кампани. Ахицæн РЦИ-Аланийы æвдæм рæвзæрты Парламенты депутаттæ кандидатты номхыгъды регистраци. Ныртæккæ цæуы активон агитацион кампани.

Æвзæрстытæ контролгæнæг Æхсæнадон штабы æмбырды электоралон эксперттæ сæ хъуыдытæ загътой æвзæрстыты уыцы къæлгъаны бæрæггæнæнты тыххæй.

Цæгат Ирыстоны æвзæрстытæм уагъд не "рыдысты æртæ партиийы "Коммунистон парти "Уæрæсейы коммунисттæ"-йы регионалон хайад ныхмæ ницъуал загъта.

нæ сæххæст кодта æвзæрстыты законы домæнтæ. Центрон æвзæрæн къамисы æвзæрстытæм нæ бауадзыны æртæ уынаффæйы дæр бæлвырд æмæ бæстон бæрæггонд æрцъудысты æмæ дзы æнæзакъонæй ницы разынд, — бафиппайдта Цæгат Ирыстоны Æхсæнадон палатæйы сæрдар Нина Чиплакова.

штабы цæстдард æвзæрстытæм. Уый æгъдауылгæст кæны æвзæрстыты системæ, парти æмæ кандидатты, — загъта Александр Брод.

Цæгат Ирыстоны Æхсæнадон палатæйы дискуссийы архайджыты хъуыдытæ гæсгæ, Уæрæсейы парти æмæ æвзæрæдон системæ рахызт æрдзон æмузæзæдмæ.

Цæгат Ирыстоны цы 9 политикон партиийы бавдыстой сæхи æвзæрстыты архайымæ, уыдонæй номхыгъдæ регистрацигонд æрцъудысты 5 политикон иугондæн.

Республикæйы Центрон æвзæрæн къамисы сæрдар Моргуаты Жаннæ куыд фехъусын кодта, афтæмæй Цæгат Ирыстоны Парламенты депутаттæ кандидатты номхыгъдæм хаст æрцъудысты 385 адæймаджы. Рæстæмбис нымæдæй иу депутатты мандатмæ хауы 5 адæймаджы. Уый дзурæг у æвзæрстыты бæрзонд конкуренцийыл.

Ацы аз 11 сентябры æвзæрæн къамистæ, цæстдарджытæ æмæ экспертты цæттæгонд æрцъудысты æмæ регионтæм арвитдзысты сæрмагонд зардылдарæнтæ æвзæрстыты архайдгæ æхсæнадон бæрæггæнджытæн. Августы кæрон арæст æрцæуадзæн ахуырадон курсытæ цæстдарджытæн, уым сæ базонгæ кæндзысты хъæлæс кæнынц ногдзинæдтимæ.

ХЪАЙТЫХЪТЫ Зæлине

Ассоциаци "Хæдбар æхсæнадон мониторинг"-ы сæрдар, Уæрæсейы Федерацийы Президенты цур Адæймаджы бартæ хъæххæнæг советы уæнг Александр Брод онлайн-форматы архайдта уыцы дискуссийы. Куыд фæнысан кодта, афтæмæй Уæрæсейы Федерацийы субъекты паддзахадон хицауады законæвæрынады оргæнтæ æвзæрстыты партион-политикон конкуренци у бæрзонд. Политикон парти 42 номхыгъдæй регистрацигонд æрцъудысты 40.

"Ног адæм" æмæ "Хъуыддаджы парти" Центрон æвзæрæн къамисы уынаффæйыл баххæст кодтой тæрхондонмæ. Центрон æвзæрæн къамисы уынаффæтæ æрцъудысты биноныг бæрæггонд. Уымæй уæлдай ма 13 августы Республика Цæгат Ирыстон-Аланийы Сæйраг Тæрхондонны уынаффæ базад æнæивæдæй.

Тынг ахсджиаг у уымæ кæсын, цæмæй закон æххæст кæнынц фарстатæ ма хæццæ кæной политикон архайдимæ.

Æвзæрæн кампанийы рæстæг егъау конкуренци кæй ис, уымæ гæсгæ ахсджиаг у æхсæнадон

Нæ медицинон къуым

Тæссаг низ

Гепатит у, арах сæмбæлæн кæуыл ис, игæр халæг ахæм тæссаг низ. Фылдæр хатт йæ расайæг сты æртæ вирусы, фæлæ æндæр инфекциæтæ кæнæ маргъхæстæ буаргъæдтæ йæ куы фехалынд, зæгъæм, нозт, ахæм цаутæ дæр сты арах.

итæй рынчын цы шприцæй пайда кодта, уымæй иннæ адæймаг дæр куы спайда кæна, уæд (уымæ гæсгæ гепатиты ашы хуызæй арахдæр рынчын кæ-

хосæй фæзыны цирроз кæнæ æндæр онкологон нызтæ.

Гепатит С

Гепатиты ацы хуыз адæймагыл бафты, рынчын туг æм куы фæхæццæ уа, уæд. Афтæ рауайы тауировкæ кæнгæйæ кæнæ та, иу хатт йæдæмæ пайдагæнæн кæмæй нæй, ахæм шприцæй дыууæ хатты куы спайда кæнай, уæд. Ацы нызæй сæйынц зæлхы цъарыл цæрæг 300 милуан адæймагæй фылдæр. Нымæйынд æй наркоманты нызæй.

Гепатит В адæймаджы мары тынг сындæггай, уымæн æмæ арах фæзыны æндæр исты нызты хуызы. Йæ бæрæггæнæнтæ сты ахæм: буары бæрзонд тæвд, буары цъар сбур вæййы, хæринаг рæстмæнал фæтайы, лæмæгъдзинад, æрхæндæг æмæ æнкъард хуыдытæ.

Ас адæймагтæ сæ нызæй æххæстæй нал сдзæбæх вæййынд, рæстæгæй рæстæгæм сæ уый батыхсын кæны, стай расайы цирроз æмæ игæры рак.

Гепатит А, В æмæ С-йæ адæймаг йæхи цæмæй бахъахъхъæна, уый тыххæй иу хъахъхъæнын хъæуы уæддæр ранымæд ныз расайæг аххосæгтæй, æххæст кæнын гигиенæ æмæ вакцинаци саразын.

Уæхи хъахъхъæнут æмæ æнæниз ут.

ЦЕРЕКАТЫ Алан, Медицинон профилактикæйы республикон центры хайады сæргълаууæг

Экологи

Уæрæсейы æппæты чыизидæр æмæ æппæты сыгъдæгдæр горæттæ

Махан æнæзонгæ нæу экологон уавæрыл кæй фæзыны иу къорд архайæг тыхи æндæвдæд. Уыдон сты иу кæнæ иннæ цæрæн бынаты зиянхæссæг куыстæттæ цас ис, донуæттæ дзы куыд чыизгонд цæуынд куыстæттæ æмæ хæдзарадон архайдæ æнæрæстæгтæй.

Уæдæ хъуыдыйæг вæййынд æвзалытуæ газы æппæрстытæ дæр атмосферæмæ æмæ бирæ æндæртæ. Суанг ма хъæды зынгсирвæзтыты дæр æвзæрæрдæм фæзынынд регио-

над бæрæг кæнын. Цас фылдæр промышленнон куыстæттæ сты донуæтты быттыл, уыдæс доны хæрзхæддзинад вæййы æвзæрдæр. Уымæй уæлдай, бырон-

Рæстæг куы рацæуы, уæд ахæм хæдзæртты цæрджытæм хъуыртты кæнæ аллергон нызтæ разыны. Уымæ, рыг фæзыны куыд дæллаг, афтæ уæллаг уæладзгуйты цæрджытæм дæр. Уымæ гæсгæ, бæрзонд хæдзæртты фæстаг уæладзгуйты дæр нымæй нæй экологон æдæсдзинадыл.

Æппæт ацы бæлвырд-

ны экологон уавæрыл. Уымæн æмæ, хъæд судзгæйæ, æрцæуы æвзалыгуйры уæлдæргонд æппæрстытæ уæлдæфон атмосферæмæ.

Сæрмагондæй "Российская газета"-йæн æрдзхъахъхъæнынадон æмæ æндæр социалон ахсджиаг проекттæн æххуысгæнæг æмæ сæ рæзынгæнæг фонды директор Ольга Лакустова бацамыдта экологон æгъдауæй æппæты мæгуыраудæр горæттæ:

— Цæрæн бынæтты экологон фæрныгдæн аргъгонд цæуы бирæ бæрæггæнæнтæй. Хуыдыгонд цæуынд уæлдæфон сыгъдæгдзинады бæрæггæнæнтæ, бырондæтты бæрц, Зæгъæм, æппæты зиянхæссæг куыстæттæл нымæд цæуынд хæрмы электростанцæтæ æмæ агъæтæтæ. Уымæн æмæ сæ артаджы хуызы пайдæгонд цæуы мазут, торф, дурæвзалы æмæ уыдон атмосферæмæ уадзынд, уæлдæф чыизидæр, ахæм буаргъæдтæ. Ацы хуызы объекттæ цас фылдæр уой цæрæн бынаты, уыдæс экологон æгъдауæй бафиппайдтой, сæ фатерты рудзгуйты æвгътыл сау мила кæй ныббæд, уый. Йæ ахосаг сты алы хæццæты рыг, уæлдæйдæр, автомобилты мотортæй цы æппаргæ газтæ цæуы, уыдон.

дæтты бæрц æмæ сæ гуырахст дæр нымæд цæуынд сæйраг бæрæггæнæнтæй иуыл. Уымæн æмæ бырондæттæй рауайы тæссаг ингæнтæ æмæ сæ алфамбылайæрдæм æнхæвæзы граждæнты æнæниздзинадæн зиянхæссæг буаргъæдтæ. Фылдæр хатт æппæты стырдарæн бырондæттæ вæййынд стыр горæтты араенты кæнæ та суанг сæ зылды дæр. Цас æввахсдæр цæрæн бынатмæ вæййынд, уыдæс нымæд цæуынд чыизидæр.

Нормæ ис, цъæх фæлыст иу адæймаджы хыгъдмæ цас хауы, уымæй дæр. Стыр горæтты уый у 21 квадратон метры. Кæд бæрæггæнæнтæ сты къаддæр, уæд горæт автоматов æгъдауæй бахауы æнæ цæстыахадгæты къæпхæнмæ.

Уымæй уæлдай, экологон барæдон уагъæвæрд бæрæггæнæнтæ, хуыдыгонд цæуы, æрвыллон атмосферæмæ æвзалытуæ газ æппарæг, уыцы автомобилты бæрц дæр. Бирæтæ, æвæццæгæн, стыр горæтты цæрджытæй бафиппайдтой, сæ фатерты рудзгуйты æвгътыл сау мила кæй ныббæд, уый. Йæ ахосаг сты алы хæццæты рыг, уæлдæйдæр, автомобилты мотортæй цы æппаргæ газтæ цæуы, уыдон.

дзинæдтæ хынцгæйæ, Уæрæсейы рахицæн кæнæ ис экологон æгъдауæй æппæты хæрзавадатæр æмæ æппæты мæгуыраудæр горæтты цæрынæн. Сыгъдæг горæттæм фыццаг рады ахæссæн ис: 1. Тамбов, 2. Сочи, 3. Майкъл, 4. Таганрог, 5. Дзæуджыхъæу, 6. Севастопол, 7. Грозна, 8. Кострома, 9. Саранск, 10. Йошкар-Ола.

Экологон æгъдауæй æппæты мæгуыраудæрыл нымæд цæуынд: 1. Магнитогорск, 2. Челябинск, 3. Норильск, 4. Красноярск, 5. Череповец, 6. Липецк, 7. Новокузнецк, 8. Медногорск, 9. Нижний Талит.

Мæскуы æмæ Санкт-Петербург нæдæр хуыздæртæм хауынд, нæдæр æвзæрдæртæм æмæ сты кæмдарæстæуæй. Уымæнæ кæсгæйæ, ацы стыр горæтты фæзæуытты ма фæбаздæд чысыл куыстæттæ, æвзалытуæ газы æппæрстытæ бæрæг кæнынæн та æххуыс кæны метроиты алы къабазджын хыз. Уымæй уæлдай, фæстаг дæс азы ацы горæтты алыхуызон парктæ æмæ скверты нымæд цæхгæр сырæздæд æмæ уый стыр æххуыс кæны экологон уавæр цæрджытæн фæхуыздæр кæнын.

Георгий ПАНИН ("Российская газета"-йæ)

